

Asia: VN/9727/2025

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle vammaispalvelulain 2 §:n muuttamiseksi

Lausuntopyynnön kysymykset

1. Lausunnonantajan organisaatio

Hyvinvointialue

2. Auttaako elämänvaiheita koskeva säännös yhdessä säännöskohtaisten perusteluiden kanssa arvioimaan, milloin on kyse sellaisesta avun ja tuen tarpeesta, johon tulee vastata vammaispalvelulain mukaisin palveluin?

Kyllä osittain

Voit halutessasi perustella vastausta tai lisätä muutosehdotuksen

Elämänvaiheita koskeva säännös yhdessä säännöskohtaisten perusteluiden kanssa auttaa arvioimaan tuen ja avun tarvetta suhteessa vammaispalvelulain mukaisiin palveluihin. Säädös selkeyttää vammaispalvelujen luonnetta erityispalveluina. Vammaisuuden vaikutukset toimintakykyyn ovat monimuotoisia eikä laki voi antaa ratkaisuja yksittäisiin tilanteisiin. Kuitenkin elämänvaihetta koskeva säännös vahvistaa vammaisten henkilöiden oikeuksia ensisijaisen lainsäädännön perusteella järjestettäviin palveluihin. Perusteluteksteissä mainitut tavanomaisen elämän toiminnot ja niiden mahdollistuminen vammaisille henkilöille vahvistaa elämänvaiheen merkitystä.

Lapsuus

Säännöskohtaisissa perusteluissa määritellään selkeästi lapsuusiän tavanomaisen tuen tarve aikuiselta.

Nuoruus

Säännöskohtaisissa perusteluissa ilmenee riittävästi vammaisen nuoren mahdollisten kehittymisen viiveiden vaikutus palvelujen tarpeeseen. Perusteluteksteistä ei tosin ilmene yhtä täsmällisesti elämänvaiheen tuen tarve kuin lapsuutta koskevassa perustelussa.

Tuki varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa.

Varhaiskasvatustilain ja perusopetuslain mukaisten palvelujen ensisijaisuus on määritelty selkeästi varhaiskasvatuksen osalta. Perusteluteksteissä ei ilmaista selkeästi perusopetuslain mukaisen aamu- ja iltapäivätoiminnan ensisijaisuutta suhteessa vammaispalvelulakiin. Nykytilanteessa järjestämisvastuu on epäselvä ja aiheuttaa tarpeetonta hallinnollista työtä kuntien ja hyvinvointialueiden välillä.

Ammatillista koulutusta ja lukio-opetusta koskevat perustelutekstit auttavat ikävaiheen mukaisen tarpeen määrittelyä.

Aikuisuus

Aikuisuus elämänvaiheena on nykyisenkin lainsäädännön perusteella selkein ensisijaisten palvelujen osalta ja mahdollistaa asiakkaiden palvelujen järjestämisen sekä ensisijaisen palvelun että erityispalvelun yhdistelmänä. Vammaisten henkilöiden työllistymisen edistämistä olisi mahdollista tukea paremmin määrittelemällä työllistymistä edistävät palvelut ensisijaiseksi vaihtoehdoksi myös vammaisille henkilöille.

Vanhuus

Laki perusteluteksteineen vahvistaa vammaispalvelujen erityislain luonnetta ikääntyneiden henkilöiden osalta. Ikääntyneiden palveluissa on nykyisellään vakiintuneet toimintakyvyn arviointivälineet ja kriteeristöt. Jo voimassa oleva lakien ensisijaisuusjärjestys on mahdollistanut ikääntyneiden vammaisten palvelukokonaisuuden toteuttamisen ensisijaisen ja viimesijaisen lainsäädännön perusteella.

3. Turvaako esitys vammaispalveluita aiemmin saaneiden vammaisten henkilöiden oikeuden saada vammaispalveluita myös ikääntyessä?

Kyllä

Voit halutessasi perustella vastausta tai lisätä muutosehdotuksen

Vammaispalvelujen turvaaminen aiemmin vammaispalveluja saaneelle ikääntyneelle on määritelty riittävästi. Kuitenkin on syytä huomioida, että vammaisen henkilön palvelut voi olla ikääntymisen mukanaan tuomien palvelutarpeiden perusteella järkevämpää ja asiakkaan edun mukaista toteuttaa ikääntyneille suunnattujen palveluiden ja mahdollisesti muun lainsäädännön perusteella järjestettävänä palveluina. Elämänvaihetta tulisi tulkita siten, että vammaisen henkilön palvelut voidaan toteuttaa eri elämänvaiheissa erilaisin palvelukokonaisuuksin.

4. Täydentääkö elämänvaiheita koskeva säännösehdotus jo hyväksyttyä soveltamisalakokonaisuutta riittävästi sen turvaamiseksi, että vammaispalvelulaki säilyy erityislakina?

Kyllä osittain

Voit halutessasi perustella vastausta tai lisätä muutosehdotuksen

Elämänvaihetta koskeva säännösehdotus ja perusteluteksteineen selkeyttää soveltamisalakokonaisuutta riittävästi. Asema erityislakina ei kuitenkaan toteudu, mikäli vammaispalvelulaissa mainittuja ensisijaisen lainsäädännön mukaisia palveluita ei kehitetä siten, että ne vastaavat vammaisten henkilöiden palvelutarpeeseen.

5. Mitä muuta haluat sanoa esityksestä?

-

Renström Nea

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue - Palvelualuejohtaja, vammaispalvelut

Timo Hokkanen 18.6.2025 § 22